# SEDMDESÁT LET ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ

Leopold Heyrovský Antonín Pfeffer

Dne 9. března 1974 tomu bylo sedmdesát let, kdy byla založena Česká společnost entomologická v Praze. Svým vývojem a svojí činností byla spjata s národním i politickým životem českého a později i slovenského národa. Její vznik navazuje na probuzenecké snahy českého národa v době rakousko - uherské monarchie. Společnost navazovala na entomologickou tradici v Čechách a na Moravě z 18. a 19. století, kdy napřed převažovala díla psaná německy (Preyssler, Mikan, Fieber, Schmidt) ; poz - ději se objevovala díla česká (Kliment, Lokay, Nickerl, Uzel atd ) .

Tehdy však již nevyhovovaly svým zaměřením stávající společnosti, např. německo - česká Fysiokratická společnost, která byla založena r. 1869 v Praze, česky vedený Přírodovědecký klub,založený také roku 1869 se zvláštním entomologickým odborem, který byl ustaven v r. 1881, anebo Společnost Národního muzea v Praze. Na popud a pozvání středoškolského profesora Františka Klapálka se sešla dne 17. ledna 1904 v hotelu U Císaře rakouského v Praze na Poříčí skupina dvaceti českých entomologů , kteří byli činni na školách i v jiných institucích, i amaterů, kteří se usnesli na založení entomologické společnosti a předložili stanovy této společnosti ke schválení na příslušných úřadech. Podle dochované zápisní listiny to byl středoškolský profesor František Klapálek, císař. rada Ferd. Veselý, ředitel obchodní školy Napol.M.Kheil, akademický malíř Hynek A. Joukl, zaměstnanec v obchodě Ed.Kudlička, studující Josef Čermák, MUDr. Štěp. Jureček, studující filos.fakulty Jan Roubal, učitel Karel Janů, hostinský Josef Černý, odborný učitel Ant.Vimmer, člen řádu kapucínů P.A. Kubes, odb. učitel z Kralup František Mužík, vysokoškolský asistent PhDr. J. Zavřel, odb.učitel Jan Pastejřík z Prahy, středoškolští profesoři Rob. Hartman a Fr. Krátký, MUDr. Em. Lokay, doc. P. Kheil, Phdr. Jindř. Uzel, vedoucí laborat. při Zemědělské radě. Poslední pamětník řed. Jan Roubal zemřel v roce 1971 ve věku 93 let.

Po schválení stanov byla svolána na den 9. března 1904 ustavující valná hromada České společnosti entomologické. Schůze se konala v zasedací síni Zemědělské rady v Praze na Václavském náměstí. Předsedou byl zvolen František Klapálek, místopředsedou Napol.M.Kheil. Jednatelská funkce nebyla tehdy ustavena. Profesor František Klapálek zůstal ve funkci předsedy Společnosti až do svého úmrtí 3.2.1919. Toto byl vznik České entomologické společnosti, která byla prvou Společností ve skupině společností biologických věd.

V prvém údobí života Společnosti v letech 1904 až 1914 převládala snaha o poznání hmyzí zvířeny našich zemí. Tím navazovala Společnost na snahy hlásané Českým muzeem v Praze. Usilovalo se proto ve Společnosti o zvládnutí systematické entomologie a faunistiky. Nutno zde ovšem zdůraznit, že česká entomologie se od počátku vyvíjela zcela nezávisle na škole berlínské a vídeňské, kde převažoval zájem o coleopterologii. Dokladem toho jsou práce Klapálkovy o zástupcích řádu Trichoptera, Uzlovy o řádu Thysanoptera a Apterygota. Profesor Klapálek byl i členem ve společnosti Royal Entomological Society v Anglii a staral se o rozšíření obzorů i mimo dosah vlivů německých entomologických středisek.

Touto svébytností se lišila pražská entomologie od vývoje v Brně, kde řada moravských entomologů měla již vztahy k vídeňské coleopterologické škole představované Ludw. Ganglbauerem a Edmundem Reitterem.

Nově založená Česká společnost entomologická se záhy stala střediskem, kde se stýkali v dobré shodě ti, kteří prováděli entomologii jako svou pracovní náplň, a ti, kteří ji pěstovali z osobní záliby. Z tohoto spojení vznikala řada kladů. Vědečtí pracovníci vštěpovali zde zásady pořizování a udržování hmyzích sbírek svým přátelům, aby mohly být podkladem pro další hlubší práce z hmyzí bionomie, faunistiky i taxonomie. Naopak, tito amatéři, žijící často ve venkovském prostředí, se vyznačovali bystrým pozorovacím talentem a často přispěli ke znamenitým objevům naší zvířeny. Profesor Klapálek neúprosně dbal o dobré jméno Společnosti a příkladem i výchovou bojoval proti " kšeftaření ". Tato dobrá tradice provázela život Společnosti i v dalších letech. V tehdejší době bylo málo institucí, kde se pěstovala entomologie jako vědní obor, a proto postupně ve Společnosti přibývalo těch, kteří se věnovali entomologii ze záliby. Koncem roku měla Společnost pouze 55 členů, ale přesto se odhodlala k vydávání Časopisu České společnosti entomologické ( Acta Societatis Entomologicae Bohemiae ) z vlastních prostředků. Také vydávání hodnotných příruček (v předválečné době č. 1 až 8) bylo umožněno za obětavé pomoci členů, neboť jiných příjmů Společnost neměla. Již tehdy podnikali členové Společnosti soukromé studijní cesty. Např. prof. Klapálek navštívil Transsylvánské Alpy, Dr. E. Lokay Východní Karpaty, prof. Roubal Litvu a Kavkaz, Dr. Rambousek, Dr. Komárek a Cyr. Purkyně Bulharsko, Dr. Komárek a R. Veselý Kavkaz. Řada entomologů zajížděla pravidelně do slovinských Alp.

Česká společnost entomologická byla v podstatě založena na podkladě spolkového práva a zůstala tehdy společností nevýběrovou. jejím střediskem zůstala Praha a její pobočky odbory počaly vznikat až po prvé světové válce. Celkem možno prvé období Společnosti v letech 1904 až 1914

charakterizovat jako národní úsilí o vybudování takových pracovišť, kde by mohla být entomologie rozvíjena nejen ve smyslu návaznosti na pokroky mezinárodní vědy, ale i v duchu kultury českého národa v tehdejším rakouském mocnářství. Práce z morfologie, histologie a ekologie se počínaly rozvíjet. Převažovala snaha o poznání naší zvířeny a studie zabývající se systematikou. Počal vycházet Časopis České společnosti entomologické, který se brzy stal mezinárodně uznávaným periodikem.

Léta prvé světové války 1914 - 1918 znamenala pro Společnost údobí stagnace. Tisk Časopisu byl omezen na jednotlivá čísla. Na konci roku 1918 měla Společnost celkem 86 členů činných a 5 členů čestných. Převládali zde členové z Čech, zatímco zájemců z Moravy bylo tehdy poskrovnu. Po vzniku Československé republiky v roce 1918 nastává s údobím národní samostatnosti i rozvoj vědy a kultury . Sama Společnost se mění roku 1919 na Československou společnost entomologickou. Je uznávána jako kulturní instituce a dostává se jí podpory z ministerstva školství i ze Zemského úřadu.

Po smrti profesora Františka Klapálka v únoru 1919 byl zvolen předsedou Společnosti MUDr. Em.Lokay ml., který byl znám jako výborný coleopterolog a který vedl Společnost do roku 1921. V roce 1920 byl zvolen tajemníkem prof. Rob. Hartmann. V roce 1921 byl zvolen předsedou Antonín Vimmer, který se věnoval studiu dvoukřídlého hmyzu. Působil tehdy jako inspektor v našem školství. Tajemníkem byl zvolen JUDr. Leo Heyrovský, který záhy vynikl jako uznávaný specialista tesaříkovitých brouků.

Společnosti zasvětil všechny své volné síly a jako tajemník působil nepřetržitě až do roku 1964. Počet členů rychle stoupal a v době dvacetiletého trvání Společnosti v roce 1924 zde působilo 200 členů řádných, 6 členů čestných. Někteří z těchto členů zavítali i mezi návštěvníky této konference. Nejstarším členem je čestný člen Společnosti JUDr. Leo Heyrovský, který vstoupil do Společnosti v roce 1908, dále prof.Dr.Vlad. Teyrovský, který je členem od roku.1914, prof. A. Pfeffer, člen od roku 1921, učitel Jan Tichý od r. 1921, Dr. Rudolf Schwarz od roku 1922, doc.Dr.Josef Mařan člen od roku 1923 a Dr. Zdeněk Tesař, který je členem od roku 1924.

Rozvoj členské základny si vynutil i založení moravsko-slezského odboru v Brně. Vyvrcholila tím i snaha a tradice moravských entomologů. Např. Rom.Formánek, specialista v čeledi Curculionidae, J.Janáček, prof. Vl.Zoufal, který byl znám i jako výborný malíř - viz jeho tabule v díle Čeští brouci - MUDr. Ant.Fleischer, který byl specialistou v čeledi Liodidae, MUDr. Josef Fleischer, Karel Mazura,prof.Dr.Jan Zavřel, význačný morfolog a dipterolog, prof . MUDr.K.Šulc,význačný fysiolog,J.V.Stejskal

redaktor, doc. Dr. Karel Absolon, který vynikl svými studiemi jeskynní zvířeny, prof. Dr.Štěp.Soudek, který se věnoval studiu mravenců a včel, prof.Dr.Vl.Teyrovský, který vynikl ve znalosti vodního hmyzu.Ti všichni pak vychovali řadu mladších nadšenců. Moravský odbor byl založen v r. 1921 a jeho prvním předsedou se stal MUDr. Ant. Fleischer. Odbor se vyvíjel zcela nezávisle na pražském ústředí a jeho práce byla často příkladem i pro jiné.

O rozvoj čsl.entomologie se po válce zasloužil Dr.Jan Obenberger. Z jeho podnětu bylo v roce 1920 zřízeno v rámci Národního muzea v Praze samostatné entomologické oddělení, které svými sbírkovými a knižními fondy umožňovalo významnou pomoc specialistům. Vytvořila se zde dobrá škola taxonomů ve všech hmyzích řádech. Ale i rozvoj vysokých škol přispěl kladně k rozvoji různě zaměřených entomologických pracovišť.

Proto i oslava dvacetiletého jubilea Společnosti, konaná 17.5.1924 vyzněla i jako nástup sil československé entomologie. Na těchto ústavech vyrůstala nová generace, která přispěla k cílevědomému formování naší entomologie do šíře i do hloubky. Budiž zde uveden prof.MUDr. Karel Šulc na Vys. veterinární škole v Brně, který položil základy k naší hmyzí fyziologii, ekolog prof. Dr.Al.Mrázek na Přírodovědecké fakultě Karlovy University v Praze, morfolog prof.Dr.J.Zavřel na Přírodov. fakultě v Brně, zakladatel lesnické entomologie prof.Dr.Julius Komárek, (Přírodovědecká fakulta Karlovy University v Praze a Státní výzkumný ústav pro ochranu lesů v Praze), jakož i pracovníci jiných resortních výzkumných ústavů zemědělských Dr. Fr.Rambousek, Dr.Ing. Ctib.Blattný, Dr. Edv.Baudyš, Dr.Ing.Farský, Dr.Ing. Rozsypal . Skupina pracovníků v taxonomii se soustředila kolem pracoviště v Národním muzeu.Nejčileji si vedla coleopterologie, kde jména Dr.L.Heyrovský, Ing. Arn.Jedlička, MUDr.Štěp.Jureček, MUDr. E.Knirsch, MUDr. Em. Lokay, Ing.V.Machulka,Dr. Jan Obenberger, MUDr. Jar. Pečírka, prof. Jan Roubal, JUDr. C. Purkyně, Ing. Fr.Štěrba, Dr.Fr. Rambousek znamenají kruh, kolem něhož pak nastupovali další, např. Dr.Vl. Balthasar, doc.Dr.J.Mařan, Dr.Ing.A.Pfeffer, Dr.K.Všetečka a jiní. Dobře se však také rozvíjela i hymenopterologie, kde se pod vedením Oldřicha Šustery v Praze soustředila řada mladších zájemců (Dr.Zd.Bouček, Dr.Fr. Šedivý) , kteří se spojili s pracovníky brněnské školy, kterými byl Dr.Josef Kratochvíl, Dr.Aug. Hoffer, Frant. Gregor, prof. Zavadil. Lepidopterologie po rozmachu v údobí prof.Joukla prožívala po určitou dobu stagnaci. Ale i tak se vytvořila skupina(Fr. Vopršal, prof.V. Vlach, Dr.R.Schwarz, Dr.B.Starý, Ed.Troníček a další), která přispěla k poznání naší zvířeny. V hemipterologii pracoval prof. Dr.Vl. Teyrovský, Dr.L.Hoberlandt, v dipterologii A.Vimmer, Dr. Zavřel,

Dr. Julius Komárek, v arachnologii Dr.Fr.Miller,MUDr.Vl.Šilhavý,Dr.Jos. Kratochvíl.

Faunistika hmyzu se ubírala dvěma směry. Prohlubovalo se poznání českých zemí , dále Slovenska a Podkarpatské Rusi , kde vykonala velký kus práce naše obec amatérských zájemců o entomologii. Příkladem těch, kteří vynikali pozorovacím talentem a pečlivou prací v preparování hmyzu, se tehdy stal litograf Boh. Štícha z Prahy, Rudolf Čepelák, správce školy ve Zlatovcích u Trenčína, jakož i řada dalších.

Počínaly se však také rozvíjet studijní cesty do ciziny. V popředí zájmu byla Jugoslávie, Bulharsko, později i Řecko a Turecko. Dosažené výsledky měly význam v mnoha směrech a členové Čsl.společnosti entomologické tak přispěli k poznání zvířeny těchto zemí. Budiž zde alespoň poukázáno na práce prof.Dr.Karla Absolona z Brna, který proslul jako znalec jeskynní zvířeny balkánských zemí. Množily se cesty do Itálie, severní Afriky a naopak ustal zájem o Alpy, který byl v popředí zájmu v prvém údobí naší Společnosti.

Společnost pokračovala ve vydávání svého časopisu Acta Societatis Entomologicae Čechosloveniae a ve vydávání příruček, jichž bylo vydáno v údobí let 1919 - 1938 celkem devět. V roce 1924 byl vydán Jubilejní sborník u příležitosti dvacátého výročí Společnosti.

Okupace Československa v roce 1939 znamenala mnoho strastí také pro naši entomologickou Společnost. Uzavřením českých vysokých škol se snížila možnost vědecké práce i v entomologii a perzekuce postihla i řadu členů Společnosti. Byl popraven prof.Dr.Jaromír Šámal, prof. Dr. Jaroslav Škorkán, oba z Prahy, a František Štěpánek z Velkých Karlovic.

V koncentračních táborech trpělo v této době 14 členů, z nichž zahynuli prof.František Gregor z Brna, Dr.Jiří Baum, Ad.Vlásek oba z Prahy, Dr. V. Maule z Bratislavy a prof. J.Nakládal ze Zábřeha. Společnost se musela vrátit k původnímu označení Česká společnost entomologická . Pracovní úsilí bylo omezeno po všech stránkách. Činnost Společnosti neutuchala a starší pracovníci pomáhali mladším entomologům rozptýleným na nejrůznějších pracovištích. Nastaly obtíže s knihovnou i s občasnými přednáškami. V roce 1941 zemřel předseda Společnosti školní inspektor Antonín Vimmer a po něm nastupuje Dr. h.c. František Štěrba, význačný coleopterolog, který vedl Společnost až do roku 1950.Jednatelem zůstal obětavý JUDr. Leo Heyrovský.

I když nastaly potíže s publikováním, připravovali členové Společnosti cílevědomě svoje práce pro další období. Sbírány v dostupných pramenech bibliografické podklady, aby byl materiál k další práci po ukončení války.

Proto po ukončení války mohla Společnost jako celek dobře vykročit vpřed. V dobách poválečné očisty ji opustilo pouze několik málo jednotlivců. Společnost se vrací k označení Československá společnost entomologická a navazuje dobré styky se slovenskými entomology. Knihovna společnosti nachází útočiště v zoologickém ústavu Přírodovědecké fakulty ve Viničné ulici, kam se stěhuje po uskladnění v místnostech České akademie přes údobí války.

Obnovený stát po ukončení války, která zanechala tolik ničivých bolestivých stop,potřeboval pomoci od svých občanů na všech stranách. Bylo nutno vybudovat pracoviště vysokých škol, která byla ve válce převážně zničena, bylo nutno urychleně doplňovat prořídlé řady specialistů. Rok 1948 s kladným vyústěním únorových událostí potvrdil budovatelské úsilí nového státu. Společnosti se opětovně dostává plné podpory se stran úřadů a ministerstev, avšak objevují se náznaky, že bez koncepce zaměření celé naší vědy nebude Společnost stačit tempu a nárokům požadavků doby. Počínají potíže s tiskem Časopisu pro nedostatečnou kapacitu tiskáren, což se také projevuje v programu dalších příruček vydávaných naší Společností. V roce 1945 byla vydána příručka č.19 a v roce 1950 příručka č. 20, čímž se tato řada uzavírá.

Ve dnech 14. až 17. května 1948 uspořádal odbor Společnosti v Brně sjezd entomologů s dobře připravenými přednáškami a exkurzemi.

Počet členů Společnosti neustále vzrůstal. Koncem války činil 551, v roce 1951 dosáhl počtu 600.

V roce 1952 byla založena Československá akademie věd, které byl svěřen také úkol pečovat o koncepci vývoje naší vědy. V rámci této nové instituce vzniká v roce 1954 Entomologická laboratoř, jejímž vedením byl pověřen člen koresp. prof. Dr.Julius Komárek.Laboratoř se mění v roce 1952 na Entomologický ústav, který přistupuje k formulování cílů naší entomologie ve spolupráci s Čsl. společností entomologickou.

Ústav na počátku vedl člen koresp. prof.Dr.Jan Obenberger a po jeho úmrtí v roce 1964 pak Dr. Vladimír Landa.

V biologických vědách se v tomto údobí množí kritické hlasy k dosavadnímu zaměření taxonomie, která se v posledních dvaceti letech převážně zaměřovala, a to především v entomologii,k pouhému popisování taxonů bez hledání souvislostí s fylogenezí a zoogeografií či ekologií. Neúměrně se množily popisy odchylek a tak na místo toho, aby taxonomie poskytovala solidní základ pro laboratorní práce fyziologické či genetické, ustrnula na samoúčelném hledání. Čsl.společnost entomologická se snažila o nápravu i zde, o čemž svědčí úvodník Dr.Rosického v 50.roč.

tehdejší Ročenky. Opačně ovšem generace entomologů si v poválečné době uvědomovala, že právě vycházející monografická zpracování musela nutně vycházet ze základů, které položili ti, kteří počali vlastně z ničeho. Počátkem tohoto století kromě souborných coleopterologických a zčásti lepidopterologických prací zde nebylo prakticky žádných pomůcek, a tak všichni ti, kdož počali svá bádání v ostatních hmyzích řádech, stali se na půdě naší entomologie v pravém slova smyslu průkopníky.

V roce 1953 končí druhé údobí ve vývoji Československé společnosti entomologické. Představovalo vyvrcholení úsilí vybudovat Společnost jako místo, v němž se soustřeďují snahy pracovníků početných vědeckých i rezortních institucí o formování dalšího vývoje entomologie. I nadále se ve Společnosti sdružují pracovníci vědy i praxe k poznání československé zvířeny. Čsl. společnost entomologická představovala sbor spolehlivých znalců jednotlivých skupin hmyzu na straně jedné a kolektiv nadšenců pro vlastivědný výzkum na straně druhé.

Prezidium ČSAV sdělilo v roce 1953 Čsl. společnosti entomologické, že nebude zařazena mezi vědecké společnosti při Akademii a že bude zajišťována ministerstvem kultury. O budoucím organizačním začlenění naší Společnosti mělo být rozhodnuto ústředními úřady. Zde možno upozornit na jednání pracovní konference zoologů v Praze ve dnech 14. až 15. března 1953, která byla svolána Zoologickou komisí při ČSAV. Úkolem konference bylo připravit podklady pro další plánování vývoje naší vědy. Konference byla přerušena pro náhlé úmrtí prezidenta Kl. Gottwalda a v jednání se pokračovalo až ve dnech 21. - 24. září 1953 v Brně.

O Čsl. společnosti entomologické zde referoval člen koresp. profesor Dr. Julius Komárek, který shrnul do pěti bodů program další činnosti ve Společnosti, který byl uveřejněn v Ročence Čsl. společnosti entomologické č. 51, 1954, na straně 9-18. Rezoluce této konference se týkala vývoje další činnosti Společnosti. Navázala na návrh prof. Dr. J. Komárka a zněla takto:

Rozvinout komplexní výzkum týkající se hlavních kalamitních škůdců polních, lesních, škůdců skladištních, škůdců člověka a zvířat, aby mohla být učiněna preventivní opatření a zajištěna biologická, mechanická a chemická obrana proti těmto škůdcům.

Studovat bionomii a biocenologii hmyzu jak v přirozených, tak i v umělých podmínkách. Provádět faunistický a taxonomický výzkum na základě moderního pojetí, aby nebyl pouhým diagnostickým zpracováním, ale aby se děl na podkladě hlubokých znalostí bionomie a ekologie hmyzu.

V zájmu zdravého rozvoje a šíření entomologie v širokých vrstvách zajistit existenci Čsl. společnosti entomologické.

Místo pouhého sbírkaření vychovávat členy Společnosti k bionomicko-faunistickému vlastivědnému výzkumu.
Důsledně bojovat proti nešvaru vybíjení památných druhů hmyzu a ničení přírody pro účely obchodování.

Usnesení tohoto sjezdu zoologické komise při ČSAV usměrnilo další vývoj naší zoologie v celé šíři a tedy i vývoj Čsl.společnosti entomologické. Připravilo půdu pro změnu rozhodnutí prezidia ČSAV o budoucím zapojení Čsl.společnosti entomologické v soustavě vědeckých společností. A tak necelý rok poté bylo výboru sděleno, že se Čsl.společnost entomologická zařazuje do sítě vědeckých společností při ČSAV. Toto rozhodnutí splnilo cíle formulované přesně před padesáti lety zakladatelem České entomologické společnosti profesorem Františkem Klapálkem. Určilo, že programem Společnosti se musí stát vědecký přístup při řešení všech otázek, neboť i zde nutno bojovat za pokrok ve Vědě. Přestalo kolísání ve členské základně, kdy řada členů pěstujících entomologii ze záliby uvažovala o zařazení Společnosti do sféry popularizující základny. Na druhé straně toto rozhodnutí zavazovalo Společnost k důslednému plnění oněch bodů, o nichž hovořila resoluce konference Zoologické komise. Rýsovalo se zde zajištění chodu Společnosti ve smyslu krytí nákladů a hlavně nerušené vyházení časopisu, který se pro další rozvoj entomologie stal nepostradatelným. Dosavadní čtyřleté provizórium, kdy na místo časopisu vycházely pouze Ročenky, bylo ukončeno. Vydávání časopisu bylo zajištěno nejen finančně, ale i zařazeno do programu tiskáren. Tím bylo ukončeno údobí od konce války do roku 1955, které bylo poznamenáno počátečním pracovním elánem v osvobozené Čsl. republice, ale později i určitou stagnací podmíněnou nejasnostmi důsledků nové koncepce naší vědecké základny.

Vedení Společnosti bylo v té době v rukou předsedy Oldř. Šustery, který byl zvolen v roce 1950 po zemřelém Dr.h.c.Inf. Fr.Štěrbovi,místopředsedou byl prof.Jan Roubal a jednatelem JUDr.Leopold Heyrovský.

Mezníkem byl rok 1954, kdy Společnost dovršila padesát let svého trvání. Ve dnech 8. až 10. října 1954 byl pod záštitou biologické sekce ČSAV uspořádán Celostátní sjezd entomologů s řadou přednášek. Materiál tohoto sjezdu byl otištěn v Ročence Čsl.společnosti entomologické č.52, 1955. Sjezd přesvědčivě dokumentoval cílevědomou práci našich entomologů v návaznosti na potřeby jiných vědních oborů a praxe. O měsíc později uspořádala biologická sekce ČSAV entomologickou konferenci se zahraniční účastí, která projednala zaměření a budoucí rozvoj základního výzkumu v entomologii, který v budoucích letech přímo i nepřímo usměrňoval a ovlivňoval zaměření naší Společnosti.

Dne 7. dubna 1956 se v Domě vědy a techniky v Praze konalo ustavující valné shromáždění Československé společnosti entomologické při ČSAV, které se scházelo na podkladě nových stanov. Předsedou byl zvolen člen korespondent prof. Dr. Jan Obenberger, místopředsedy prof.Jan Roubal a prof. Dr.Ing. Antonín Pfeffer, vědeckým tajemníkem JUDr. Leopold Heyrovský. Význačný entomolog Oldřich Šustera, který se v roce 1954 dožil životního jubilea 75 let, byl zvolen čestným předsedou Společnosti. Rovněž byla obnovena pobočka v Brně, kde na shromáždění dne 30. listopadu 1956 byl opětovně zvolen předsedou prof.Dr.Fr.Miller,místopředsedou člen koresp. prof.Dr. J. Kratochvíl a jednatelem doc.Dr.Dal. Povolný. Slovenská entomologická spoločnost pri SAV byla ustavena na sjezdu konaném dne 10.5.1957. Předsedou byl zvolen prof.Dr. L. Korbel, místopředsedou Dr. J. Mačička a tajemníkem Dr. M. Trpiš. Po provedené reorganizaci měla Společnost v českých zemích 490 členů,kteří byli zařazeni mezi řádné a mimořádné členy. Výbor Společnosti byl zvolen na tříleté období, ale zůstal v hlavních funkcích nezměněn až do r. 1964.

Se zdarem se v této době uplatňoval nástup nové generace obeznalé s laboratorními i terénními pracemi za pomoci nové přístrojové techniky. Středisky se stala pracoviště Čsl.akademie věd vedená členem korespon. Dr. Juliem Komárkem, členem koresp. Dr.Vladimírem Landou, akademikem B. Rosickým, členem koresp. Dr.Vladimírem Novákem, dále katedry vys. škol vedené prof.Dr. Fr.Millerem, prof.Dr. J.Kratochvílem,prof.Dr.Ing. Antonínem Pfefferem. Řada mladších pracovníků a členů těchto institucí jakož i řada žáků člena koresp.Dr. Jana Obenbergera v entomologickém oddělení Národního muzea v Praze-Kunraticích a žáků Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, záhy získávala nově zaváděné hodnosti "doktor věd"a"kandidát věd"a počala získávat dobré jméno československé entomologii v mezinárodním měřítku. Členové naší Společnosti se zúčastňovali pravidelně všech mezinárodních entomologických kongresů a různých mezinárodních konferencí s entomologickou tématikou.

Časopis vydávaný Společností počal opět normálně vycházet počínaje rokem 1957. Byl vydáván společně s Entomologickým ústavem ČSAV, což se projevilo i v zajištění nákladů, neboť časopis byl zařazen do řady vědeckých periodik vydávaných nakladatelstvím Academia. Časopis však přestal být členskou prémií a členové Společnosti si toto periodikum objednávali počínaje rokem 1957 prostřednictvím PNS.

Společnost podle usnesení z roku 1960 přikročila k pořádání pravidelných každoročních Entomologických dnů. Kromě vhodně volených přednášek se členové seznamovali s prostředím vybraných oblastí. Tyto dny se tak stávaly vhodnými pracovními semináři po všech stránkách.

Ve dnech 4. až 7. června 1960 byly uspořádány prvé dny v Nitře, další od 24.do 27.června 1961 v Banskej Štiavnici, od 24.do 27.června 1962 v Lednici na Moravě, od 7. do 11.června 1963 v Třebíči na Moravě od 18. do 22.června 1964 v Bojnici na Slovensku, ve dnech 18. až 21. června 1965 na Křivoklátě v Čechách, od 24. do 27. června 1966 v Českých Budějovicích, od 9. do 12. června 1967 ve Znojmě na Moravě, od 26. do 30.6. 1968 v Trenčíně na Slovensku, ve dnech od 5. do 9. června 1969 v Ivančicích na Moravě, od 26. do 30.června 1970 v Benešově nad Černou na Šumavě, od 4. do 6. června 1971 v Levicích na Slovensku, od 3. do 9.června 1972 v Nymburce v Čechách, od 1. do 4. června 1973 v Píle v Malých Karpatech na Slovensku. Mimoto se každoročně pořádají jarní a podzimní srazy Čsl.entomologů, které jsou doplňovány programovými přednáškami pro entomologický dorost a ostatní zájemce, případně výstavkami materiálu entomologického oddělení Národního muzea, jakož i výměnou hmyzu a pomůcek.

Jelikož časopis Acta Entomologica Bohemoslovaca ztratil sdělovací funkci pro ty, kdož nepracují ryze vědecky, přikročila Společnost roku 1965 k vydávání malotirážních "Zpráv"určených pro potřebu členů.V nich se referuje nejen o životě Společnosti, ale jsou uveřejňovány i správy sekcí, sdělovány novinky československé zvířeny, jakož i instrukční pojednání o formách rukopisů určených pro vědecký tisk a j. .

Počet členů Společnosti neustále stoupal a zvyšoval se zájem mládeže o entomologii. Společnost proto založila ve smyslu stanov v roce 1967 jihočeský odbor v Českých Budějovicích, v roce 1970 reaktivovala odbor v Brně a v roce 1972 založila odbor v Ústí nad Labem. Jihočeský odbor rozvíjel neobyčejně účelně svoji činnost v návaznosti na Chráněnou krajinnou oblast na Šumavě. V ústředí byla v roce 1971 založena sekce biologického boje proti škodlivému hmyzu pod vedením člena kor. Dr. Jar. Weisera, v roce 1971 sekce ochrany přírody pod vedením Dr.Ing. El.Novákové, později doc.Dr.Buchara, která však později zanikla. V roce 1966 byla založena sekce pro výzkum tažných motýlů, vedená Jiřím Šmel - hausem a Dr.Václavem Felixem. V roce 1973 byla založena sekce pro výzkum sociálního hmyzu pod vedením doc.Dr.Ivana Hrdého. Kromě sekcí pracuje i komise pro faunistický výzkum hmyzu, kterou vede Dr.Josef Jelínek a kroužek pro práci s mladými entomology, který postupně vedli doc. Dr. Hůrka, Dr. Křeček, Dr.Jelínek a nyní Dr.Strejček.

Nejlepších výsledků dosahuje komise pro výzkum tažných motýlů a také kroužek mladých entomologů. Obdobnou péči o mladé zájemce rozvíjel moravský odbor pod vedením Dr. P. Lauterera. Pro tyto užitečné snahy o mládež však chybí literatura, neboť vhodná česká díla jsou rozebrána.

Po smrti člena koresp. prof.Dr. Jana obenbergera byl v období let 1964 až 1966 zvolen předsedou Společnosti Dr. Vladimír Balthasar, místopředsedou Dr.Leopold Heyrovský, vědeckým tajemníkem doc.Dr.Pavel Štys, kterého později vystřídal doc.Dr.Karel Hůrka. Od roku 1966 jako předseda působí JUDr. Leopold Heyrovský. Místopředsedou pro období 1973-1975 byl zvolen předseda Slovenské společnosti entomologické prof.Dr.Ladislav Korbel.

Od roku 1954 se opětně počínají rozvíjet studijní cesty. Naši členové věnovali pozornost některým oblastem SSSR, dalším socialistickým zemím a to především Bulharsku, Rumunsku, Polsku a Maďarsku, dále rozvojovým zemím (Kypr, Alžír, Egypt, Turecko, Írán) i různým dalším oblastem. Československá společnost entomologická navazovala od svého založení styky s vědeckými společnostmi celého světa. Napomáhala tomu neustále vzrůstající výměna časopisu Čsl.společnosti entomologické, dále styky na mezinárodních entomologických kongresech a konferencích, které její členové navštěvovali, jakož i členskými styky. Řada našich entomologů se postupně stávala čestnými členy, nebo řádnými členy zahraničních společností a naopak mnoho zahraničních vědeckých pracovníků se stalo čestnými členy Čsl.společnosti entomologické.

V chronologickém přehledu se jimi postupně stali :

1907 Ludw.Ganglbauer (Rakousko), Don Ign.y Urrutia Bolivar (Španělsko), Geza Horváth (Maďarsko),
1921 Julius Achard (Francie),
1922 Cameron Malcom (Anglie),
1926 Raff.Gestro (Itálie), Dr. R. Jeannel (Francie), Dr. A.P. Semenov-Tjan-Šanskij (SSSR),
1927 Prof. Zykmund Mokrzecki (Polsko),
1928 Dr. L.O. Howard (USA),
1931 Akademik Ivan Bureš (Bulharsko),
1936 Prof. Embrik Strand (Lotyšsko),
1965 Akademik Bey-Bienko (SSSR), Prof. M.S. Giljarov (SSSR), Prof. B.B. Roddendorf (SSSR),

Z domácích členů v uznání záslužné činnosti byli zvoleni čestnými členy Čsl.společnosti entomologické v roce 1921 MUDr. L.Melichar, 1922 Prof.Dr.Al. Mrázek, 1927 MUDr.Ant.Fleischer, Roman Formánek, MUDr. Em. Lokay, Prof. Vl.Zoufal, v roce 1928 Ing. J.Srdínko, 1934 Ant. Wimmer, 1939 Prof. K.Šulc, Prof.Dr. J.Zavřel, v roce 1944 Prof.Dr. J. Uzel.

V roce 1945 in memoriam Dr.Jiří Baum, Prof.Dr. Jar. Šámal, Prof.Dr. Jar.Škorkán a Prof.František Gregor.

Dále byli čestnými členy Společnosti zvoleni v roce 1949 profesor

Dr. J. Kratochvíl, 1950 Oldřich Šustera, Prof.Jan Roubal, Ing. Arnošt Jedlička, Bohumil Štícha, 1951 Dr.Leopold Heyrovský, Prof. Dr.J.Obenberger, Prof. Dr. Julius Komárek, v roce 1953 Prof.Dr.Em.Bartoš, v roce 1959 Dr. Vladimír Balthasar, 1960 Dr.Augustin Hoffer, 1964 Prof.Dr.Lad. Korbel, doc. Dr. Josef Mařan, Prof.Dr.Ing.Antonín Pfeffer a v roce 1972 Prof.Dr. František Miller.

Z přehledu vysvítá, že Československá společnost entomologická prošla od svého založení třemi výraznými obdobími. Prvé údobí v letech od založení do roku 1914 bylo poznamenáno snahami za uznání české entomologie v rámci tehdejšího Rakousko - Uherska. Druhé údobí od roku 1919 do roku 1953 bylo přerušeno druhou světovou válkou. Zde se plně uplatňovalo místo Společnosti jako základny pro společnou práci entomologů činných na nejrůznějších vědeckých a rezortních ústavech a také i těch, kteří provozují entomologii ze záliby.

V údobí let 1954 až 1974 se uplatňují principy zajišťování vývoje vědy v socialistickém státě prostřednictvím Československé akademie věd a jejích pracovišť. Československá společnost entomologická tyto snahy zajišťuje jako předpolí vědeckých institucí a pečuje o uplatňování pokrokových snah mezi svým členstvem.